

QURILISH SOHASIDA BUXGALTERIYA HISOBI TIZIMINI
AVTOMATLASHTIRISHNING MUAMMOLARI VA YECHIMLARI

Mominova Munisa Davronbek qizi
TDIU magistratura ta'lim bosqichi talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada qurilish sohasida buxgalteriya hisobini avtomatlashtirishning nazariy va amaliy jihatlari keng qamrovda tahlil qilinadi. Qurilish tashkilotlarida hisob jarayonining murakkabligi, uzoq muddatli loyihalar, ko'p bosqichli xarajatlar tizimi hamda turli subyektlar o'rtasidagi hisob-kitoblar avtomatlashtirish zaruratini yanada oshiradi. Maqolada avtomatlashtirish jarayonida yuzaga keladigan asosiy muammolar, ularning iqtisodiy sabablari va zamonaviy yechimlari ilmiy jihatdan asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: buxgalteriya hisobi, avtomatlashtirish, qurilish tashkiloti, ERP tizimlar, raqamlashtirish, moliyaviy nazorat, IFRS.

Аннотация: В статье комплексно рассматриваются теоретические и практические аспекты автоматизации бухгалтерского учёта в строительной отрасли. Сложность учётных процессов, долгосрочные проекты и многоэтапная структура затрат усиливают необходимость автоматизации. Проанализированы ключевые проблемы внедрения автоматизированных систем и предложены современные пути их решения.

Ключевые слова: бухгалтерский учёт, автоматизация, строительная организация, ERP-системы, цифровизация, финансовый контроль, МСФО.

Abstract: This article provides a comprehensive analysis of the theoretical and practical aspects of accounting automation in the construction industry. The complexity of accounting processes, long-term projects, and multi-stage cost structures significantly increase the need for automation. The study identifies key challenges in implementing automated systems and proposes modern solutions for improving accounting efficiency.

Keywords: accounting, automation, construction company, ERP systems, digitalization, financial control, IFRS.

Asosiy qism

Qurilish sohasi iqtisodiyotning yetakchi tarmoqlaridan biri bo'lib, u infratuzilma rivoji, investitsiyalar oqimi va bandlik darajasiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Ushbu sohada amalga oshiriladigan xo'jalik operatsiyalarining murakkabligi va ko'p bosqichliligi buxgalteriya hisobini yuritishda alohida yondashuvni talab etadi. Ayniqsa, uzoq muddatli qurilish shartnomalari, subpudratchilar bilan hisob-kitoblar va ob'ektlar kesimida xarajatlarni hisobga olish jarayonlari an'anaviy hisob usullarining yetarli darajada samarali emasligini ko'rsatmoqda.

Shu nuqtai nazardan, qurilish tashkilotlarida buxgalteriya hisobini avtomatlashtirish zamonaviy boshqaruv tizimining ajralmas qismi sifatida namoyon bo'ladi. Avtomatlashtirilgan tizimlar orqali ma'lumotlarni qayta ishlash tezligi oshadi, inson

omilidan kelib chiqadigan xatolar kamayadi hamda hisob jarayonlarining shaffofligi ta'minlanadi. Bu esa korxonalar rahbariyatiga real vaqt rejimida to'g'ri va asoslangan qarorlar qabul qilish imkonini beradi.

Avtomatlashtirish tizimlarining yana bir muhim afzalligi — bu xarajatlarni aniq rejalashtirish va nazorat qilish imkoniyatidir. Qurilish ob'ektlari bo'yicha xarajatlarni alohida hisobga olish, ularni tahlil qilish va samaradorligini baholash avtomatlashtirilgan tizimlar yordamida ancha osonlashadi. Bundan tashqari, daromadlarni bosqichma-bosqich e'tirof etish, ya'ni bajarilgan ish hajmiga qarab moliyaviy natijalarni aniqlash jarayoni ham avtomatlashtirilgan tizimlarda ancha samarali amalga oshiriladi.

Shunga qaramay, amaliyotda avtomatlashtirish jarayonida bir qator muammolar mavjud. Eng avvalo, ko'plab qurilish tashkilotlarida zamonaviy dasturiy ta'minotlardan foydalanish darajasi past bo'lib qolmoqda. Bu esa hisob jarayonlarining to'liq avtomatlashtirilishiga to'sqinlik qiladi. Ikkinchi muammo — malakali kadrlar yetishmasligi. Buxgalteriya va axborot texnologiyalarini birlashtirgan mutaxassislarining kamligi avtomatlashtirish tizimlaridan samarali foydalanishni cheklaydi.

Bundan tashqari, avtomatlashtirilgan tizimlarni joriy etish katta moliyaviy xarajatlarni talab qiladi. Kichik va o'rta qurilish korxonalarini uchun bunday tizimlarni joriy etish iqtisodiy jihatdan qiyinchilik tug'dirishi mumkin. Qurilish loyihalarining individual xususiyatlari esa standart dasturiy yechimlarni moslashtirishni murakkablashtiradi.

Yana bir dolzarb muammo — milliy buxgalteriya hisobining xalqaro standartlarga to'liq moslashmaganligi hisoblanadi. Bu holat, ayniqsa, xalqaro investitsiyalarni jalb qilishda va xorijiy hamkorlar bilan ishlashda muayyan qiyinchiliklarni yuzaga keltiradi. Shu sababli avtomatlashtirilgan tizimlarni joriy etishda IFRS talablarini inobatga olish muhim ahamiyat kasb etadi.

Mazkur muammolarni hal etish uchun bir qator amaliy choralar taklif etiladi. Avvalo, qurilish tashkilotlarida ERP tizimlarini keng joriy etish va ularni korxonalar faoliyatiga moslashtirish zarur. ERP tizimlari barcha hisob jarayonlarini yagona platformada birlashtirib, ma'lumotlar oqimini samarali boshqarish imkonini beradi.

Shuningdek, kadrlar malakasini oshirish muhim yo'nalishlardan biridir. Buxgalterlar va IT mutaxassislar uchun zamonaviy texnologiyalar bo'yicha muntazam o'quv kurslarini tashkil etish orqali avtomatlashtirish samaradorligini oshirish mumkin. Davlat tomonidan raqamlashtirish jarayonlarini qo'llab-quvvatlash, imtiyozlar va subsidiyalar berish ham ushbu jarayonni jadallashtiradi.

Bulutli texnologiyalarni joriy etish orqali hisob tizimlariga masofadan turib kirish, ma'lumotlarni xavfsiz saqlash va tezkor almashish imkoniyatlari yaratiladi. Sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish esa ma'lumotlarni tahlil qilish, prognozlash va risklarni aniqlash jarayonlarini yanada takomillashtiradi. Natijada, avtomatlashtirilgan buxgalteriya tizimlari qurilish tashkilotlarida moliyaviy intizomni mustahkamlash, resurslardan samarali foydalanish va loyihalar rentabelligini oshirishga xizmat qiladi.

Xulosa qilib aytganda, qurilish sohasida buxgalteriya hisobini avtomatlashtirish zamonaviy iqtisodiy rivojlanishning muhim sharti hisoblanadi.

Ushbu jarayonni samarali tashkil etish orqali hisob tizimining aniqligi, tezkorligi va shaffofligi ta'minlanadi.

Mavjud muammolarni kompleks yondashuv asosida hal etish, zamonaviy texnologiyalarni joriy etish va xalqaro standartlarga moslashish qurilish korxonalarining barqaror rivojlanishini ta'minlaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. O'zbekiston Respublikasi "Buxgalteriya hisobi to'g'risida"gi Qonuni. – Toshkent, 2016.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori. – Toshkent, 2020.
3. IFRS Foundation. International Financial Reporting Standards (IFRS). – London, 2023.
4. Karimov A. Buxgalteriya hisobi nazariyasi. – Toshkent: Iqtisod-moliya, 2021.
5. Mamatov I. Qurilish tashkilotlarida moliyaviy boshqaruv. – Toshkent, 2022.
6. O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi ma'lumotlari. – 2023.
7. Laudon K., Laudon J. Management Information Systems. – Pearson Education, 2021.